

درگذشت مترجم داستان های «تن تن» در بی خبری

خسرو سمیعی که برای نخستین بار ماجراهای تن تن را ترجمه کرد چند روز پیش در سکوت خبری از دنیا رفت.

به گزارش سایت خبری پرسون، خسرو سمیعی، مترجم، متولد ۱۳۱۷ بود و دوشنبه ۲۸ آذرماه از دنیا رفت.

او برای نخستین بار با انتشارات یونیورسال در سال ۱۳۵۰ به انتشار کتابهای «ماجراهای تن تن و میلو» اقدام کرد. «هدف کره ماه» و «جزیره سیاه» نخستین کتابها از سری کتابهای ماجراهای تن تن بود که در سال ۱۳۵۰ با ترجمه خسرو سمیعی چاپ شد. در کتاب «پرواز ۷۱۴» نام تهران اشاره شده است. انتشار کتابهای تن تن و میلو در ایران سبب شد تا این شخصیت کارتونی در ایران نیز به محبوبیت کم نظیری برسد.

در مقاله‌ای که ساغر جاویدپور و مرضیه اطهاری نیک عزم در نقد ترجمه این کتاب نوشته‌اند و با عنوان «بررسی ترجمه کمیک استریپ‌های تن تن با استفاده از نظریه معنی‌شناسی زاویده دید» در شماره ۲۱ «نقد زبان و ادبیات خارجی» در پاییز و زمستان ۱۳۹۷ منتشر شده، عنوان شده است: در هنگام ترجمه باید سعی شود در حد امکان، معنای ضمنی عناصر فرهنگی و زاویه دید نویسنده به زبان مقصد انتقال یابد.

باید توجه داشت یکی از عوامل کلیدی در هر ترجمه‌ای تصمیم‌گیری‌های مترجم است. یک مترجم خلاق، با ترجمه‌ای سلیس و روان و مستحکم، که نشأت گرفته از ذوق و قریحه نویسندگی و تلاش و پشتکار در امر ترجمه است، بستر مناسب را برای جهانی شدن اثر، خصوصاً اثر ادبی، می‌تواند فراهم کند. حال آنکه ترجمه کتاب مصور خود مقوله‌ای است جدید و نیازمند دقت عمل و مطالعه بیشتر در این حوزه است.

در ترجمه، وارد کردن فرهنگ زبان مقصد مناسب نیست، زیرا بر زاویه دید نویسنده تأثیر می‌گذارد و خواننده نمی‌تواند به عنصر فرهنگی و زاویه دید گویندگان زبان مبدأ دسترسی داشته باشد. یکی از راه‌کارها برای ترجمه عناصر فرهنگی یک متن که شامل انتخاب واژه، ضرب‌المثل، اصطلاحات، دشنام‌ها و نام‌آواها است؛ انتخاب معادل نزدیک به آن در زبان مقصد است، در صورت نبودن معادل، می‌تواند سعی کرد مفهوم آن را منتقل کرد.

راه بعدی به کار بردن همان واژه مبدأ در زبان مقصد است که ممکن است باعث رواج یافتن کاربرد آن واژه در زبان مقصد شود؛ مانند واژه‌های چادر، حرام، بازار، برق، آب‌آزور، تلفن و... که به دلیل روابط ملت‌ها به یکدیگر از زبانی به زبان دیگر انتقال یافته و استفاده می‌شود. با توجه به تفاوت بسیاری که در فرهنگ و زبان فارسی و فارسی وجود دارد، مترجم در انتقال عناصر فرهنگی صد در صد موفق نبوده است؛ مثلاً برای انتقال جملات و واژه‌ها عبارت‌ها خاص مخاطب ایرانی را به کار برده است. در انتقال اصطلاحات و ضرب‌المثل‌ها و دشنام‌ها چندان موفق نبوده و از لحاظ سطح زبانی و نشان دادن لهجه‌ها و زبان‌های مختلف به طور نسبی خوب عمل کرده است. درباره نام‌آواها مترجم توانسته به خوبی عمل کند و معادل‌های مناسبی را جایگزین کند.

سمیعی که در انزوای خودخواسته بود، به ترجمه داستان‌های کارآگاهی و جنایی پرداخت؛ از ماجراهای ارسن لوپن تا داستان‌های جان گریشام، آگاتا کریستی و جان لوکاره.

«قتل راجر آکروید»، «ده بچه زنگی» (آگاتا کریستی)، «پرونده پلیکان» (جان گریشام)، «شب بی‌پایان» (آرسن لوپن)، «در میان مردگان» (پیر بوالو)، توماس نارسزاک (هیچکاک با نام سرگیجه آن را بر پرده سینما بُرد)، «آوای مرگ» (جان لوکاره)، «ده روز شگفت‌انگیز» (الری کوئین)، از جمله آثار اوست.

ترجمه خسرو سمیعی از «نمسیس؛ فرشته انتقام و عدالت» نوشته آگاتا کریستی در سال ۱۳۸۷ در فهرست نامزدهای جایزه‌ی کتاب سال در بخش‌های داستان، شعر، نقد ادبی و ادبیات زبان‌های دیگر قرار گرفته بود.

منبع: همشهری